

NOTA ARMOEDEBELEID

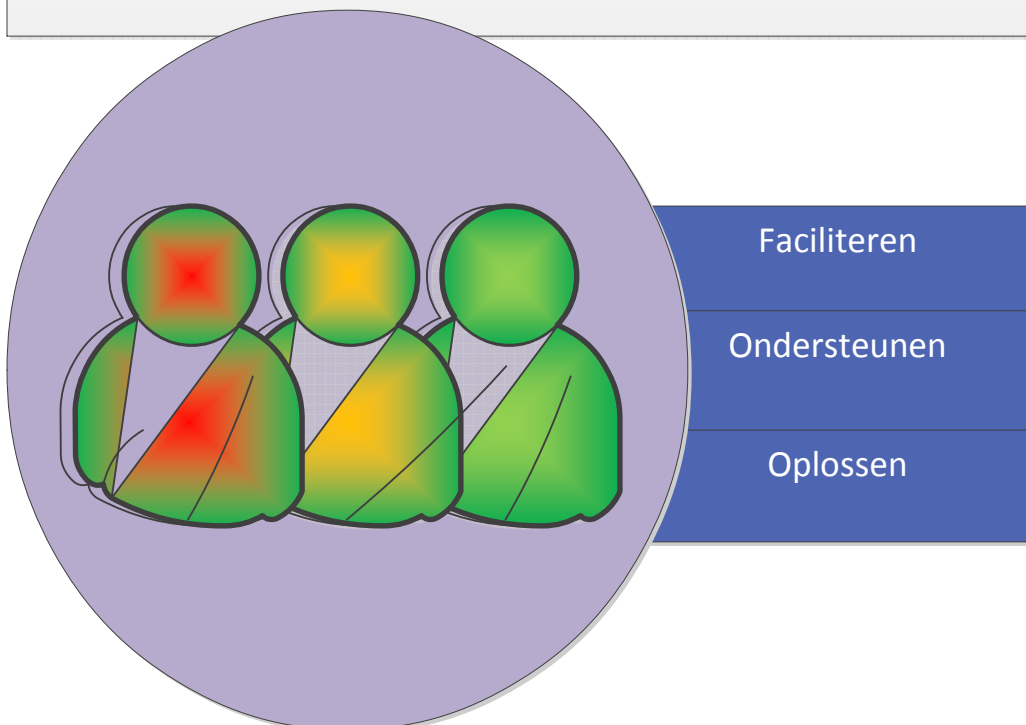
OOSTSTELLINGWERF

&

WESTSTELLINGWERF

juli 2014

Armoedebeleid

NOTA ARMOEDEBELEID
Oost- en Weststellingwerf

Juli 2014

Inhoudsopgave

SAMENVATTING NOTA ARMOEDEBELEID	3
Hoofdstuk 1 AANLEIDING	6
1.1 Aanleiding om het gemeentelijk armoedebeleid te herzien	
1.1.1 Wijzigingen in de WWB / Participatiewet	
1.1.2 Gevolgen van de wijzigingen voor de OW-gemeenten (zonder nieuw beleid)	
Hoofdstuk 2 WAT WE WILLEN BEREIKEN	7
2.1 Beoogde effecten	
Hoofdstuk 3 WAT WE ERVOOR DOEN: FACILITEREN	8
3.1 De Hulpwijzer in de lucht	
3.2 Bewustwording bevorderen	
3.3 Aanpak voor kinderen versterken	9
3.4 Samenspel tussen de toekomstige Gebiedsteams en de Fondsen	
3.4.1 Financiële gevolgen	10
3.4.2 Juridische grondslag	
Hoofdstuk 4 WAT WE ERVOOR DOEN: ONDERSTEUNEN	11
4.1 Regelingen voor volwassenen om maatschappelijke participatie te ondersteunen schaffen we af	
4.2 Regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten worden vervangen door de Meerkostenregeling WMO	
4.3 Studieregeling jonggehandicapten	
Hoofdstuk 5 WAT WE ERVOOR DOEN: OPLOSSEN	12
5.1 Beleid bijzondere bijstand	
5.2 Compensatieregeling eigen bijdrage WMO	
5.3 Schuldhulpverlening	
Hoofdstuk 6 HOE WE HET GAAN METEN	13
Hoofdstuk 7 WAT DE FINANCIËLE GEVOLGEN ZIJN	14

Bijlage 1: Werkwijze Stichting Leergeld

SAMENVATTING NOTA ARMOEDEBELEID

Op 1 juli 2014 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Participatiewet. Vooruitlopend hierop wilde het kabinet de WWB op een aantal onderdelen aanpassen. Ook deze wijzigingen worden thans, per 1 januari aanstaande doorgevoerd. In algemene termen betreffen de aanpassingen ondermeer een verschuiving van de categoriale regelingen naar de individuele bijzondere bijstand en de individualisering van de langdurigheidstoelage. Alléén de categoriale bijzondere bijstand in de vorm van een collectieve aanvullende zorgverzekering (CAV) danwel een tegemoetkoming in de premie van een dergelijke verzekering mag als collectieve voorziening gehandhaafd blijven. Deze vorm van categoriale bijzondere bijstand wordt bovendien verruimd door het schrappen van de centrale inkomensnorm van 110% van het toepasselijke sociaal minimum.

Bovengenoemde wijzigingen worden doorgevoerd met een gelijktijdige verlenging van de overheidssteun aan het Jeugdsportfonds Nederland en een intensivering van structureel € 100 miljoen. Het rijk wil daarentegen wel de deelname van vooral kinderen aan culturele, en sportieve activiteiten bevorderen langs de weg van een Stadspas, of een declaratiefonds. Dat zijn dan maatwerkvoorzieningen in het kader van de Gemeentewet (mensen die deelnemen aan dergelijke activiteiten krijgen, binnen de door het college vastgestelde kaders, de kosten ervan vergoed).

BEOOGD EFFECT

- a. Accent van het gemeentelijk armoedebeleid ligt op de kinderen (preventie door bevorderen van participatie).
- b. Het gemeentebestuur neemt een principebesluit over de samenwerking met Leergeld c.s. met betrekking tot de bevordering van deelname van culturele, sportieve en maatschappelijke activiteiten.
- c. De beweging die we aanjagen is die van *oplossen* en *ondersteunen* naar *faciliteren* (van de zelfredzaamheid).

ARGUMENTEN

Ad a. Kinderen kunnen niet op eigen kracht hun situatie veranderen. In de oude situatie ontvangen ouders voor hun kinderen (en voor zichzelf) een jaarlijks *geldbedrag*. De intentie van de gemeenten is dat zij daarmee voorkomen dat inwoners vanwege hun inkomenspositie niet kunnen deelnemen aan maatschappelijke-, culturele- en sportieve activiteiten. De doeltreffendheid van deze werkwijze is in onze gemeenten niet onderzocht, maar vaststaat dat dit geen maatwerkregeling is. De voorstellen zoals die thans voorliggen voorzien erin dat daadwerkelijk maatwerk wordt geleverd bij de inspanningen om deelname aan culturele-, maatschappelijke- en sportieve voorzieningen te bevorderen en verstrekkingen worden in natura gedaan (deze verhogen de doeltreffendheid van de inzet van gemeentelijke middelen) en realiseren een hogere betrokkenheid vanuit de samenleving bij elkaar (inzet vrijwilligers).

Ad b. Eerst wordt een principebesluit gevraagd om in te stemmen met de in de nota beschreven transitie van het armoedebeleid in onze gemeenten. Dit betekent dat de gemeentebesturen thans het principebesluit nemen om ook in Oost- en Weststellingwerf over het armoedebeleid voor de doelgroep kinderen (4 tot en met 17 jaar) de verkenning naar een duurzaam en effectief samenwerkingsverband op te starten. Doel is dat er met ingang van 1 januari 2015 een adequaat (niet inkomensondersteunend maar activerend) alternatief ligt voor de van rechtswege vervallen categoriale Regeling maatschappelijke participatie voor kinderen.

Ad c. De rol van de overheid verschuift. Veel maatschappelijke organisaties en particulieren zijn bezig met initiatieven die aansluiten bij wat wij willen bereiken. Dit biedt ons aanvullende kansen om beleid in uitvoering te krijgen. Door de samenwerking met de fondsen beogen wij voor de gemeente een beperking van de uitvoeringskosten die zijn verbonden aan de voorgeschreven individuele benadering.

In deze nota wordt de verschuiving naar een meer faciliterende gemeente daadwerkelijk in gang gezet. Wij brengen dit in de nota in beeld door zowel de bestaande als nieuwe aspecten van het armoedebeleid te rubriceren en wij definiëren die indeling als volgt:

1. Door de goede faciliteiten voor hen te creëren weten burgers hun perspectief op een bestaan boven de armoedegrens te vergroten (*strategie: faciliteren*)

2. Wij ondersteunen burgers bij het weghalen van factoren die zelfredzaamheid en participatie dreigen te verhinderen. Het vangnet wordt een springplank (*strategie: ondersteunen*)
3. Wij waarborgen een sociaal vangnet voor iedereen (*strategie: oplossen*)

SAMENVATTING VAN DE UITVOERINGSVOORSTELLEN

Faciliteren

	Wat	Actie in 2014	Planning
1	VIND hulpwijzer ingevoerd	Begeleiding bij operationaliseren	Tweede halfjaar 2014 gereed
2	Bewustwording bevorderen via (educatieve) programma's, activiteiten en (sociale) media	Raad vragen extra structurele middelen voor armoedebeleid te bestemmen	Verkenning met fondsen starten per 1 januari 2015
3	Aanpak voor kinderen versterken via samenwerking Leergeld cs	Raad voorstellen een samenwerkingsrelatie met Leergeld c.s. aan te gaan middels subsidieovereenkomst en het college te belasten met het voeren van de onderhandelingen	Oktober 2014
		Verkenning en voorbereiden van de subsidie-overeenkomst	Juli tot november 2014
		Subsidie-overeenkomst afsluiten (College en Leergeld c.s.)	December 2014

Ondersteunen

	Wat	Actie in 2014	Planning
4	Afchaffen: Reductiefonds (W), Participatiefonds (O), regeling maatschappelijke participatie voor kinderen (O en W).	Reductiefonds en Participatiefonds laten intrekken door de raden	Oktober 2014
		Regeling maatschappelijke participatie voor kinderen vervalt van rechtswege	Per 1 januari 2015
5	Studieregeling jonggehandicapten	Verordening laten vaststellen door de raad	November / december 2014
6	Regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten worden vervangen door een Compensatieregeling Meerkosten	Voorstel volgt via WMO-beleidsplan en –verordening.	Oktober 2014

Oplossen

	Wat	Planning
7	Bijzondere bijstand	Bestendiging beleid
8.	Compensatie eigen bijdrage WMO	Betrekken bij voorstel 6
9.	Schuldhelpverlening	Bestendiging beleid

WAT ER NIET VERANDERT

Het beleid inzake de bijzondere bijstand is in de beide gemeenten gesynchroniseerd en geactualiseerd in 2013 / 2014. Dit geldt ook voor schuldhelpverlening. Voor deze regelingen geldt ook dat de toegang niet verandert. De gemeenten nu en de gebiedsteams straks, zijn bevoegd aanvragen in behandeling te nemen dan wel door te verwijzen

KANTTEKENINGEN

- In deze nota wordt het financieel kader (conform gemeentelijke begroting) aangegeven. Van belang is hierbij op te merken dat bijzondere bijstand van rechtswege een open-eindconstruct is.
- De decentralisaties gaan gepaard met financiële onzekerheid. Hoewel wij in dit advies de financiële kaders voor het Armoedebeleid hebben aangegeven blijft er nog wel onzekerheid bestaan over de effecten van de in WMO-Meerkostenregeling en de studieregeling Jonggehandicapten, omdat het nog niet mogelijk is een goede inschatting te maken van de omvang van de doelgroep.

AANPAK/UITVOERING

->Met betrekking tot de samenwerking met Leergeld c.s. tussen nu en 31 december 2014:

- Vinden op het niveau van de individuele gemeente verkennende en onderhandelende gesprekken plaats met Leergeld, Jeugdportfonds en Jeugdcultuurfonds;
- Zal het besluit over de nadere uitwerking van de samenwerking tussen de individuele gemeenten en Leergeld c.s. (thema's zijn onder andere toegang, regie en omvang kindpakket) bij de individuele colleges worden belegd - planning winter 2014.
- Zullen de afspraken worden vastgelegd in juridisch correcte (subsidie)overeenkomsten;
- Zullen inwoners via de gangbare wijze (collectief en individueel) worden geïnformeerd over de wijzigingen.
- Zal de interne informatie-overdracht plaatsvinden (o.a. Backoffice, WIZ).

->Met betrekking tot de uitvoering van de overige zaken verwijzen wij u korthedshalve naar de eerder in dit voorstel aangegeven samenvatting.

FINANCIËLE PARAGRAAF

Met het intrekken van de verordening Reductiefonds voor volwassenen worden middelen gegenereerd die ingezet kunnen worden voor de versterking van de aanpak voor kinderen via de samenwerking met de fondsen. Het financieel kader is de realisatie in 2013 voor de uitgaven aan het Reductiefonds (W), het Participatiefonds (O) en de categoriale Regeling voor participatie voor schoolgaande kinderen (O en W).

Tabel 1 Financieel kader voor de samenwerking met Leergeld c.s.

hoogte van de uitgaven jaarrekening 2013	Ooststellingwerf	Weststellingwerf
Participatiefonds voor iedere inwoner ongeacht leeftijd, 75 euro per gezinslid	84.000	Nvt
Reductiefonds voor volwassenen, 50 euro per jaar	n.v.t.	35.700
Regeling maatschappelijke participatie voor kinderen	39.200	40.750
Totaal per gemeente	123.200	76.450

Bij de meicirculaire 2014 is gebleken dat er voor de intensivering van het armoede- en schuldenbeleid € 80 miljoen is toegevoegd, en voor 2015 en latere jaren € 100 miljoen. Wij adviseren u de raad te vragen om deze middelen, vanaf 2014 (in Ooststellingwerf) en 2015 (in Weststellingwerf) structureel in de begroting op te nemen ten behoeve van programma's als beschreven in paragraaf 2.3, waarbij een deel van de middelen zal moeten worden aangewend voor voorbereidings- en uitvoeringskosten. Het gaat om de volgende bedragen:

Tabel 2 Door rijk toegevoegde middelen aan gemeentefonds t.b.v. armoedebeleid per 2014

Toevoeging armoedebeleid	2014	Aanvullend vanaf 2015 e.v.
Ooststellingwerf	€ 112.000	€ 30.000 (=142.000)
Weststellingwerf	€ 89.000	€ 23.000 (=112.000)

Het complete financiële kader voor het (nieuwe) armoedebeleid wordt gevormd door de Begroting 2014 / meerjarenraming 2015 – 2017 (hieronder inclusief de middelen voor bijzondere bijstand en schuldhelpverlening en inclusief de toevoeging van de extra middelen) en ziet er als volgt uit:

Algemeen financieel kader voor het armoedebeleid vanaf 2014

Geraamde uitgaven armoedebeleid per gemeente Begroting 2014 / meerjarenraming 2015 – 2017 (voor en na toevoeging)	Ooststellingwerf 2014	Ooststellingwerf 2015 e.v.	Weststellingwerf 2014	Weststellingwerf 2015 e.v.
Minimaregelingen (categoriaal, incl. regeling chr. zkn en geh)	300.000	300.000	90.000	90.000
Bijzondere bijstand (incl. AV Frieso)	160.000	160.000	340.000	340.000
Schuldhelpverlening	225.000	225.000	225.000	225.000
Subtotaal raming uitgaven 2014 vòòr toevoeging	685.000	685.000	655.000	655.000
Toevoeging algemene uitkering 2014 resp. 2015	112.000	142.000	n.v.t.	112.000
Totaal inclusief toevoeging	797.000	827.000	n.v.t.	767.000

HOOFDSTUK 1 AANLEIDING

1.1 Aanleiding om het gemeentelijk armoedebeleid te herzien

1.1.1 Wijzigingen in de WWB / Participatiewet

Op 1 juli 2014 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Participatiewet. Vooruitlopend hierop wilde het kabinet de WWB op een aantal onderdelen aanpassen. Ook deze wijzigingen worden per 1 januari aanstaande doorgevoerd. In algemene termen betreffen de aanpassingen ondermeer een verschuiving van de categoriale regelingen naar de individuele bijzondere bijstand en de individualisering van de langdurigheidstoeslag¹. Alléén de categoriale bijzondere bijstand in de vorm van een collectieve aanvullende zorgverzekering (CAV) danwel een tegemoetkoming in de premie van een dergelijke verzekering mag als collectieve voorziening gehandhaafd blijven. Deze vorm van categoriale bijzondere bijstand wordt bovendien verruimd door het schrappen van de centrale inkomensnorm van 110% van het toepasselijke sociaal minimum.

Bovengenoemde wijzigingen worden doorgevoerd met een gelijktijdige verlenging van de overheidssteun aan het Jeugdsportfonds Nederland en een intensivering van structureel € 100 miljoen. Het rijk wil daarentegen wel de deelname van vooral kinderen aan culturele, en sportieve activiteiten bevorderen langs de weg van een Stadspas, of een declaratiefonds. Dat zijn dan maatwerkvoorzieningen in het kader van de Gemeentewet (mensen die deelnemen aan dergelijke activiteiten krijgen, binnen de door het college vastgestelde kaders, de kosten ervan vergoed).

1.1.2 Gevolgen van de wijzigingen voor de OW-gemeenten (zonder nieuw beleid)

Tabel 1: Categoriale regelingen en inkomensgrenzen per OW-gemeente

Ooststellingwerf	Weststellingwerf	Bijzonderheden
Langdurigheidstoeslag Inkomensgrens < 100%	Langdurigheidstoeslag Inkomensgrens < 100%	Hiervoor in de plaats treedt de Individuele Inkomenstoeslag, met aangepaste criteria
Participatiefonds voor iedere inwoner ongeacht leeftijd, 75 euro per gezinslid Inkomensgrens < 110%	Reductiefonds voor volwassenen, 50 euro per jaar. Inkomensgrens < 105%	Mogelijkheden i.h.k.v. de Gemeentewet
Bijdrage schoolgaande kinderen, € 125, € 200 (basisschool resp. voortgezet onderwijs) Inkomensgrens < 110%	Regeling maatschappelijke participatie schoolgaande kinderen, 125 euro per jaar. Inkomensgrens < 105%	Mogelijkheden i.h.k.v. de Gemeentewet
Bijdrage voor chronisch zieken en gehandicapten, 200 euro per persoon. Inkomensgrens < 110%	Bijdrage voor chronisch zieken en gehandicapten, 125 euro per persoon. Inkomensgrens < 105%	Wordt Meerkostenregeling WMO.
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen Inkomensgrens < 100%	Kwijtschelding gemeentelijke belastingen Inkomensgrens < 100%	Ander wettelijk regime (Invorderingswet). Geen wijzigingen.
AV Frieso (CAV) Inkomensgrens < 110%	AV Frieso (CAV) Inkomensgrens < 110%	

¹ Het voorstel voor de vervanger van de Langdurigheidstoeslag bereikt het gemeentebestuur via een van de andere verordeningen

HOOFDSTUK 2 WAT WE WILLEN BEREIKEN

2.1 Beoogde effecten²

De beweging die we willen aanjagen is die van een oplossende en ondersteunende naar een faciliterende gemeente (van de zelfredzaamheid). De rol van de overheid verschuift daarbij. Veel maatschappelijke organisaties en particulieren zijn bezig met initiatieven die aansluiten bij wat wij willen bereiken. Dit biedt ons aanvullende kansen om beleid in uitvoering te krijgen.

De effecten van het gemeentelijk armoedebeleid formuleren wij als een drietrapsraket:

1. Door de goede faciliteiten voor hen te creëren weten burgers hun perspectief op een bestaan boven de armoedegrens te vergroten

De strategie die daarbij hoort is: *faciliteren*. Faciliteren is het regisseren (soms organiseren) van de preventie. Bij faciliteren gaat het erom dat de gemeente haar inwoners *in staat stelt tot* het zelf signaleren van de risico's die zij lopen om daar vervolgens zelf iets aan te kunnen doen, waar mogelijk met ondersteuning van het eigen persoonlijke sociale netwerk. Goede basisvoorzieningen en adequate informatie en voorlichting bevorderen het inzetten van de eigen mogelijkheden. Het draagt eraan bij dat een deel van het werk van professionals kan worden opgepakt door het vrijwillige, niet professionele circuit.

In hoofdstuk 3 leest u wat wij hiervoor doen.

2. Wij ondersteunen burgers bij het weghalen van factoren die zelfredzaamheid en participatie dreigen te verhinderen. Het vangnet wordt een springplank

De strategie die daarbij hoort is: *ondersteunen*. De ondersteuning die wordt geboden door overheid of professionals (in en buiten de gebiedsteams) moet voldoende appelleren aan de eigen mogelijkheden van de inwoner en diens netwerk. Direct gerelateerd aan het armoedebeleid zien we dat huidige stelsel van (inkomens)ondersteunende voorzieningen soms juist het tegengestelde effect heeft. De nieuwe maatregelen van het kabinet voorzien in betere mogelijkheden voor het bieden van maatwerk, zodat daadwerkelijk sprake kan zijn van activerende ondersteuning.

In hoofdstuk 4 leest u wat wij hiervoor doen.

3. Wij waarborgen een sociaal vangnet voor iedereen

De strategie hierbij is: *oplossen*. Uitgangspunt is dat in onze gemeenten al een voldoende basis is gelegd die voorkomt dat burgers "tussen wal en schip raken". Dit vangnet bestaat uit de sociaal teams, inkomensvoorzieningen (uitkeringen), de bestaande uitgangspunten en regelingen voor bijzondere bijstand, de bescherming van de beslagvrije voet, de schuldhulpverlening die wordt aangeboden en regelingen voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Daarmee is een minimaal bestaansniveau gewaarborgd.

In hoofdstuk 5 leest u wat wij hiervoor doen.

---

² Bron: Kadernota armoedebeleid Weststellingwerf 2013 - 2016

HOOFDSTUK 3

WAT WE ERVOOR DOEN: FACILITEREN

Door de goede faciliteiten voor hen te creëren weten burgers hun perspectief op een bestaan boven de armoedegrens te vergroten

3.1 De Hulpwijzer in de 2014 in de lucht

Een goed functionerende sociale kaart bevordert dat inwoners zelf het heft in handen nemen bij (dreigende) problemen en bij vraagstukken op welk leefgebied dan ook. De sociale kaart biedt inwoners de mogelijkheid om zelf op zoek te gaan naar oplossingen, zelf hulp te zoeken, zelf de eerste stappen te zetten naar een eigen oplossing, zonder verdere tussenkomst van de gemeente.

Zonder een sociale kaart moeten vragen van burgers door ambtenaren of professionals worden afgehandeld of doorverwezen. Dit neemt niet weg dat een sociale kaart een uitstekend middel is voor consulenten en ander professionals om te gebruiken.

Een goede sociale kaart is een vorm van verwachtingenmanagement. Het maakt helder waar wij er als overheid voor zijn, en wat anderen in het speelveld doen en kunnen betekenen.

De Vind Hulpwijzer heeft de mogelijkheid tot het invoegen van digitale aanmeldings- en aanvraagformulieren die kunnen worden gebruikt op het moment dat voor invoering hiervan gekozen wordt. Hulpwijzer zal ook beschikbaar komen als app. De implementatie vindt vanaf medio 2014 plaats. Het bestuurlijke besluitvormingstraject is reeds afgerond.

3.2 Bewustwording bevorderen

Naast de brede informatievoorziening en het wegwijs maken die de VIND Hulpwijzer biedt, gaan wij jaarlijks minimaal één thema belichten. Het doel van deze themagewijze voorlichting is onze inwoners handreikingen te bieden om enerzijds kosten te besparen en anderzijds de kwaliteit van de leefsituatie te verbeteren. Door bijvoorbeeld te investeren in een sociaal netwerk,

We denken aan onderwerpen als gezondheid (eten, bewegen), energie en duurzaamheid, enthousiasmeren voor vrijwilligerswerk etc. De keuze voor het thema wordt afgestemd op de op dat moment actuele (landelijke en/of lokale politieke) speerpunten en beleidsvoornemens zodat er samenhang wordt gerealiseerd. Dat is nodig omdat we, naast gemeentelijke disciplines zoals publieksvoorlichting, ook maatschappelijke- en particuliere organisaties willen betrekken. Die afstemming is bovendien is het efficiënter (inzetten van pr-instrumenten) en effectiever (herkenning en herhaling). Wij willen bereiken dat de voorlichting zowel algemeen van aard is als persoonlijk (bijvoorbeeld via gebiedsteams). De themagewijze aanpak leent zich bijvoorbeeld uitstekend voor communicatie via moderne –sociale- media zoals Facebook en apps, maar ook voor het faciliteren van door dorpsbewoners georganiseerde activiteiten in dorp en wijk die passen binnen de hier aangegeven doelen.

Bij de meicirculaire 2014 is gebleken dat er voor de intensivering van het armoede- en schuldenbeleid € 80 miljoen is toegevoegd, en voor 2015 en latere jaren € 100 miljoen. Wij adviseren u de raad te vragen om deze middelen vanaf 2014 te bestemmen (Ooststellingwerf) en (in Weststellingwerf) vanaf 2015 beschikbaar te stellen en structureel in de begroting op te nemen, ten behoeve van programma's als beschreven in paragraaf 2.3, waarbij een deel van de middelen zal moeten worden aangewend voor voorbereidings- en uitvoeringskosten. Het gaat om de volgende bedragen:

	2014	Aanvullend vanaf 2015 e.v.	
Ooststellingwerf	€ 112.000	€ 30.000	(=142.000)
Weststellingwerf	€ 89.000	€ 23.000	(=112.000)

3.3 Aanpak voor kinderen versterken

Kinderen verdienen in het kader van het gemeentelijk armoedebeleid bijzondere aandacht. In tegenstelling tot volwassenen hebben zij geen mogelijkheden om zich eigenhandig aan een “armoedig bestaan” te onttrekken. Kinderen lopen het risico op een maatschappelijk isolement, terwijl sport en cultuur juist belangrijke aspecten in een kinderleven zijn. In 2013 heeft de Kinderombudsman het rapport ‘*Kinderen in armoede*’ uitgebracht. Daarin worden gemeenten geadviseerd om te werken met een *kindpakket*: een pakket aan maatregelen voor armoedebestrijding onder kinderen. Doel van het kindpakket is om ieder kind de mogelijkheid te geven tot maatschappelijke participatie en inspraak. Het te ontwikkelen “Kindpakket” vinden wij een goed alternatief voor de af te schaffen regeling voor maatschappelijke participatie van kinderen.

Leergeld Nederland is een particulier initiatief en de werkzaamheden worden uitgevoerd door vrijwilligers (met uitzondering van de projectcoördinatie) en richt zich op kinderen in minimagezinnen en vergoedt ondermeer vrijetijdsactiviteiten. Een gemeente kan partner worden van een lokale stichting Leergeld. Het Jeugdsportfonds (JSF) en het Jeugdcultuurfonds (JCF) zijn landelijke organisaties die regionale en lokale fondsen faciliteren. Kinderen kunnen via die fondsen een bijdrage –altijd in natura- ontvangen voor een sportlidmaatschap of –artikelen. Het Jeugdcultuurfonds vergoedt bijvoorbeeld muziek- of tekenlessen.

Voor alle drie fondsen geldt dat de bijdragen in het kindpakket altijd in natura worden verstrekt aan de vereniging, of aan een intermediair. De fondsen maken in beginsel hun afwegingen op grond van door hen zelf geformuleerd beleid en uitgangspunten; het college kan invloed uitoefenen aan de inhoud van het kindpakket, via de subsidie-overeenkomst.

De financiële baten komen via steun van overheden en particulieren. Het is juist deze financieringsconstructie die maakt dat Leergeld, JSF en JCF kritisch zijn op hun uitgaven; zij stimuleren dat alle actoren naar vermogen verantwoordelijkheid nemen voor de participatie van kinderen.

Wij vragen u thans eerst het principebesluit te nemen om voor de doelgroep kinderen (4 tot en met 17 jaar) de verkenning naar een duurzaam en effectief samenwerkingsverband met de drie fondsen op te starten. Doel is dat er met ingang van 1 januari 2015 een adequaat (niet inkomensondersteunend maar activerend) Kindpakket geïntroduceerd is. Met één centrale toegang tot deze drie fondsen.

3.4 Samenspel tussen de toekomstige Gebiedsteams en de Fondsen

De Fondsen

De fondsen acteren in het “vrijwillige circuit”. De activiteiten van de fondsen zoals hierboven genoemd, richten zich uitsluitend op het bestrijden van een sociaal-, sportief- of cultureel isolement bij kinderen, en doen dat uitsluitend via voorzieningen in natura die de deelname bevorderen³. Bewoners kunnen Leergeld rechtstreeks benaderen. Ook doorverwijzing van derden is mogelijk.

De Gebiedsteams

De gebiedsteams zijn er voor de interventies/verstrekkingen in de ondersteunende en oplossende sfeer, zoals de vaststelling van de noodzaak van individuele bijzondere bijstand en de uitkeringen voor levensonderhoud. Gebiedsteams kunnen verwijzen naar de fondsen, en vice versa. Wat we goed willen regelen is de signaalgeleiding. Mogelijk kan een aanvullende “Regiegroep Armoede” de gemeentelijke armoede-aanpak nog verder versterken; dit zullen wij meenemen in de besprekingen met Leergeld c.s.

De keuzes rondom het Kindpakket

Nadat u uw principebesluit heeft genomen over de overgang van een generieke financiële regeling voor de maatschappelijke participatie van kinderen naar een Kindpakket, zal het overlegtraject naar een samenwerkingsovereenkomst worden ingezet. Daarbij komt u voor de volgende keuzes te staan:

---

³ Het bevorderen van deelname aan maatschappelijke, culturele en sportieve activiteiten is per definitie armoedebeleid. Het regime van de Bijzondere bijstand leent zich hiervoor niet. Bijzondere bijstand kan worden verstrekt voor bijzondere, noodzakelijke kosten. Kosten van deelname aan maatschappelijk verkeer zijn algemene bestaanskosten (iedere Nederlander maakt deze)

- De inhoud van het kindpakket en de maximale financiële waarde;
- De begrenzing van het jaarlijkse budget en de verhouding tussen overhead en verstrekkingen;
- De inkomensgrenzen;
- Signaalgeleiding over individuele situaties (tussen Leergeld en Gebiedsteams);
- Evaluatie en monitoring;
- Proces.

Ooststellingwerf en Weststellingwerf maken in principe ieder hun eigen keuzes over de inhoud van het Kindpakket. De uiteindelijk op te stellen samenwerkings- of subsidieovereenkomst zal per gemeente met Leergeld c.s. worden afgesloten.

3.4.1 Financiële gevolgen

Met het intrekken van de verordening Reductiefonds (W) en het Participatiefonds (O) voor volwassenen worden middelen gegenereerd die ingezet kunnen worden voor de versterking van de aanpak voor kinderen via de samenwerking met de fondsen. Het financieel kader is de realisatie in 2013 van de uitgaven aan het Reductiefonds (W), het Participatiefonds (O) en de categoriale Regeling voor participatie voor schoolgaande kinderen (O en W).

Tabel 1 Financieel kader voor de samenwerking met Leergeld c.s.

<i>hoogte van de uitgaven jaarrekening 2013</i>	Ooststellingwerf	Weststellingwerf
Participatiefonds voor iedere inwoner ongeacht leeftijd, 75 euro per gezinslid	84.000	n.v.t.
Reductiefonds voor volwassenen, 50 euro per jaar	n.v.t.	35.700
Regeling maatschappelijke participatie voor kinderen	39.200	40.750
Totaal per gemeente	123.200	76.450

3.4.2 Juridische grondslag

Het juridische kader voor de samenwerking met de fondsen voor de uitvoering van het gemeentelijk armoedebeleid wordt gevormd door enerzijds de Gemeentewet (artikel 108) en het gemeentelijk subsidiebeleid.

HOOFDSTUK 4

WAT WE ERVOOR DOEN: ONDERSTEUNEN

Wij ondersteunen burgers bij het weghalen van factoren die zelfredzaamheid en participatie dreigen te verhinderen. Het vangnet wordt een springplank

4.1 Regelingen voor volwassenen om maatschappelijke participatie te stimuleren schaffen we af

De huidige generieke inkomensondersteunde maatregelen om deelname aan maatschappelijke-, culturele- en sportieve activiteiten te bevorderen (waaraan we in onze gemeenten vorm hebben gegeven met het gemeentelijke Reductiefonds (W) en het Participatiefonds (O) zouden niet het gewenste effect hebben. Dit is althans de conclusie van aantal geraadpleegde onderzoeken dat rond dit effectiviteitsvraagstuk is uitgevoerd⁴. In Amsterdam bleek bijvoorbeeld dat bij bijna 45% van de verstrekte vergoedingen kon worden vastgesteld dat deze daadwerkelijk zijn gebruikt in het kader van het doel van de regeling. In Oost- en Weststellingwerf heeft geen doeltreffendheidsonderzoek plaatsgevonden.

Het is in lijn met de wetswijzigingen en de oproep van de kinderombudsman om te stoppen met het verstrekken van generieke financiële bijdragen op basis van veronderstelde kosten. We willen het huidige Reductiefonds (W), het Participatiefonds (O) en de categoriale Regeling voor maatschappelijke participatie (O en W) volledig afschaffen met ingang van 1 januari 2015.

4.2 Regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten worden vervangen door de Meerkostenregeling WMO.

Het kabinet is van plan de regeling Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) in te trekken. Ook de Compensatieregeling eigen risico (CER) zal worden afgeschaft. Dit treft in Ooststellingwerf 3693 personen, en in Weststellingwerf 3782. Daarnaast wordt de belastingaftrek versoerd.

De regeling die de OW-gemeenten zelf nog uitvoeren voor deze doelgroep (de regeling voor chronisch zieken en gehandicapten) zal worden omgevormd tot een zogenaamde Meerkostenregeling. Bij de vormgeving van de Meerkostenregeling gaan de gemeenten rekening houden met de effecten van de afgeschafte rijks- en belastingregelingen. De beleidskaders worden aangegeven bij het WMO-beleidsplan en –verordening (besluitvorming in de raden in oktober 2014 verwacht).

Het huidige budget voor de gemeentelijke regeling voor chronisch zieken en gehandicapten zal worden ingezet ter financiering van de Meerkostenregeling.

Tabel: Gemeentelijke bijdrage chronisch zieken en gehandicapten, 200 euro per jaar (realisatie 2013)

Ooststellingwerf
55.750

Weststellingwerf
18.840

4.3 Studieregeling jonggehandicapten

Het rijk is akkoord gegaan met een studieregeling voor jonge gehandicapten. Nu de Participatiewet is vastgesteld in de Eerste Kamer, zullen de kaders binnenkort duidelijk worden. Als de jonge gehandicapten gaan studeren, moeten gemeenten hun studiefinanciering aanvullen, omdat zij minder makkelijk dan andere studenten een bijbaan nemen en vaak langer over hun studie doen (waardoor mogelijk meer schulden vanwege een aangegane studielening). De startpositie op de arbeidsmarkt wordt daarmee voor jonge gehandicapten mogelijk iets gunstiger. Deze studietoelage komt beschikbaar voor arbeidsgehandicapten die minimaal achttien jaar oud zijn, recht hebben op studiefinanciering en geen vermogen hebben.

De bepalingen inzake de Individuele studietoelage zullen later in 2014 aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden, via een separate verordening danwel als een bepaling in een andere verordening.

⁴ Amsterdam, 2010 en Opsterland, 2012

HOOFDSTUK 5   WAT WE ERVOOR DOEN: OPLOSSEN

Wij garanderen burgers een sociaal economisch vangnet

Vangnetvoorzieningen zorgen ervoor dat mensen niet door de armoedegrens zakken. Deze voorzieningen stabiliseren het leven van volwassenen, jongeren en kinderen.

De nieuwe wetgeving heeft de minste impact op de aard van de huidige gemeentelijke dienstverlening in de oplossende sfeer. De gedachtengang is dat het beroep op deze dienstverlening, door te investeren aan de voorkant (faciliteren van preventie) uiteindelijk afneemt. De OWO-gemeenten hebben de afgelopen twee jaar haar schuldhulpverleningsbeleid afgestemd op de uitgangspunten van de decentralisaties. Het bijzondere bijstandsbeleid is geactualiseerd en gesynchroniseerd. De Individuele Inkomensvoorslag maakt per 1 januari 2015 zijn opwachting en vervangt de Langdurigheidstoelage.

5.1   Beleid bijzondere bijstand

In 2013 zijn de OWO-gemeenten gestart met het synchroniseren van het bijzondere bijstandsbeleid. Dit traject is in februari 2014 afgerond. De Participatiewet op zich heeft geen wijzigingen tot gevolg in de beleidsregels en uitvoeringsrichtlijnen.

5.2   Compensatie eigen bijdragen in de WMO

Wijzigingen in de WMO hebben met ingang van 2015 tot gevolg dat het aantal eigen bijdragen toeneemt. De eigen bijdragen op zich worden inkomensafhankelijk vastgesteld. Dit betekent dat de vraag zich aandient of de gemeente haar inwoners wel of niet wil compenseren voor deze kosten. We bekijken dit in samenhang met de Meerkostenregeling (zie paragraaf 4.2).

5.3   Schuldhulpverlening

Schuldhulpverlening is een dienst waar in beginsel alle inwoners van onze gemeenten gebruik van kunnen maken. Schuldhulpverlening is echter een algemeen begrip; voor de verschillende onderdelen gelden verschillende criteria voor de toegang en wordt specifieke dienstverlening toegepast (in grote lijnen: saneren indien passend bij schuldpakket en schuldenaar, of anders stabiliseren voor iedereen).

HOOFDSTUK 6

HOE WE HET GAAN METEN

Voorlopig over een termijn van twee jaar, monitoren wij *gebruik, bereik en uitgaven* van de voorzieningen die genoemd zijn in deze nota.

De doeltreffendheid van de samenwerking met Leergeld c.s. zal geëvalueerd worden. In die evaluatie zullen onder andere de bevindingen van en samenwerking met de Gebiedsteams worden betrokken. In de voorbereidende gesprekken tussen gemeente en Leergeld worden een aantal succesindicatoren geformuleerd, waarna uitbouw of aanpassing daarvan (op grond van praktijkervaringen) na de tussenevaluatie kan plaatsvinden.

De kosten van het nieuwe beleid (samenwerking Leergeld c.s.) zullen worden afgezet tegen de uitgaven in 2013 aan het Reductiefonds (W), Participatiefonds (O) en de regeling Maatschappelijke participatie voor Jongeren).

De monitoring vindt per gemeente plaats, en wordt gebaseerd op de monitoringsgegevens zoals hierboven genoemd. Naast analyses in de reguliere planning- en controlcycli, wordt eind 2015 een OW-tussenevaluatie aangeboden aan de gemeentebesturen; eind 2016 volgt de OW-eindevaluatie.

HOOFDSTUK 7 WAT DE FINANCIËLE GEVOLGEN ZIJN

Bij de meicirculaire 2014 is gebleken dat er voor de intensivering van het armoede- en schuldenbeleid € 80 miljoen aan het gemeentefonds is toegevoegd, en voor 2015 en latere jaren € 100 miljoen. Per gemeente betekent dit de volgende toevoeging (tabel hieronder).

	2014	Aanvullend vanaf 2015 e.v.	
Ooststellingwerf	€ 112.000	€ 30.000	(=142.000)
Weststellingwerf	€ 89.000	€ 23.000	(=112.000)

Het complete financiële kader voor het (nieuwe) armoedebeleid wordt gevormd door de Begroting 2014 / meerjarenraming 2015 – 2017 (hieronder inclusief de middelen voor bijzondere bijstand en schuldhulpverlening en inclusief de toevoeging van de extra middelen) en ziet er als volgt uit:

Algemeen financieel kader voor het armoedebeleid vanaf 2014

<i>Geraamde uitgaven armoedebeleid per gemeente Begroting 2014 / meerjarenraming 2015 – 2017 (voor en na toevoeging)</i>	Oost- stellingwerf 2014	Oost- stellingwerf 2015 e.v.	West- stellingwerf 2014	West- stellingwerf 2015 e.v.
Minimaregelingen (categoriaal, incl. regeling chr. zkn en geh)	300.000	300.000	90.000	90.000
Bijzondere bijstand (incl. AV Frieso) ⁵	160.000	160.000	340.000	340.000
Schuldhulpverlening	225.000	225.000	225.000	225.000
Subtotaal raming uitgaven 2014 vòòr toevoeging	685.000	685.000	655.000	655.000
Toevoeging algemene uitkering 2014 resp. 2015	112.000	142.000	n.v.t.	112.000
Totaal inclusief toevoeging	797.000	827.000	n.v.t.	767.000

⁵ Van belang is hierbij op te merken dat de bijzondere bijstand een open-eindeconstruct is.

- **Stap 1: Huisbezoek en inventarisatie:** Gezinnen die Leergeld om hulp vragen, worden thuis bezocht door goed opgeleide en goed geïnformeerde intermediairs. Tijdens een persoonlijk gesprek wordt de hulpbehoefte geïnventariseerd en vindt toetsing plaats van de inkomens- en (eventuele) schuldensituatie.
- **Stap 2: Bemiddeling:** Met ouders of verzorgers wordt besproken wat de mogelijkheden zijn op basis van bestaande voorzieningen van anderen, zoals gemeenten of andere instanties/organisaties. Leergeld kan vervolgens ondersteuning bieden bij het aanvragen van vervolgens ondersteuning bieden bij het aanvragen van deze voorzieningen.
- **Stap 3: Financieel vangnet:** Wanneer er geen bestaande voorzieningen zijn waar voor het betreffende kind een beroep op gedaan kan worden, of wanneer deze voorzieningen niet toereikend zijn, kan Leergeld aanvullende hulp bieden in de vorm van giften in natura of vergoeding van kosten aan clubs en scholen. Criterium hierbij is altijd dat de aanvullende hulp bijdraagt aan de doelstelling van Leergeld: het voorkomen van sociale uitsluiting via het bevorderen van "meedoen".
- **Stap 4: Follow-up en nazorg:** Na afhandeling van de aanvragen die bij Leergeld binnenkomen, blijft het contact met de betreffende gezinnen doorgaans bestaan. Afhankelijk van de situatie varieert dit van een telefoontje tot een nieuw huisbezoek.

